

Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого

Факультет театрального мистецтва

Кафедра мистецтва театру ляльок

(назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Інга Чхатарашвілі-Петраш
« 31 » 08 2026 рік

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕХНОЛОГІЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ТЕАТРАЛЬНОЇ ЛЯЛЬКИ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти

Перший (бакалаврський)

(перший (бакалаврський), другий (магістерський), третій (освітньо-науковий, освітньо-творчий))

спеціальність

В6 Перформативні мистецтва

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма

«Сценографія театру ляльок»

(назва освітньої програми)

Розробники: Лясота Стелла Євгенівна, старший викладач кафедри мистецтва театру ляльок

Викладачі: Погребняк Марія Сергіївна, старший викладач кафедри мистецтва театру ляльок,
заслужений діяч мистецтв України, член НСТДУ та UNIMA-Україна;
Лясота Стелла Євгенівна, старший викладач;
Чорношкур Марія Михайлівна, викладач кафедри мистецтва театру ляльок, член
UNIMA-Україна

РПНД розглянуто і затверджено на засіданні кафедри

Кафедра мистецтва театру ляльок, факультет театрального мистецтва

(назва кафедри, факультету / інституту)

Протокол від 25.08.2026 № 28

Завідувач кафедри

(підпис)

(Сільченко Т. І.)

РПНД погоджено з гарантом освітньої професійної програми

Старшим викладачем, заслуженим діячем мистецтв України

(підпис)

(Погребняк М. С.)

25.08.2026

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма навчання			
	денна		заочна	
Характеристика навчальної дисципліни	Обов'язкова			
Курс 1				
Семестр	I	II		
Кількість кредитів - 4	2	2		
Загальний обсяг годин -120	60	60		
Розподіл годин за видами аудиторних занять та самостійної роботи	Лекційні			
	Семінарські			
	Практичні			
	60	60		
	Індивідуальні			
	Лабораторні			
	Самостійна робота			
Вид підсумкового контролю		Залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Технологія виготовлення театральної ляльки» призначені для студентів 1 курсу, які навчаються за спеціалізацією: «Сценографія театру ляльок». Дисципліна є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах.

Мета дисципліни – набуття та засвоєння знань про мистецтво театру ляльок, театральну ляльку, її походження, специфіку, технологічні особливості, художню форму та різновид та театральний реквізит, практичне оформлення сценічного простору.

Завдання. Сформувати у студента теоретичні знання, вміння та практичні навички щодо технологічних процесів виготовлення театральної ляльки, матеріалів, інструментів, їх властивостей, особливостей використання в роботі по створенню ляльки, реквізиту, декорацій. Можливості термінового ремонту по мірі необхідності, як професійного художника-бутафора.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **уміти**:

- робити ескіз ляльки;
- робити креслення ляльки;
- працювати з глиною та пластиліном;
- створювати скульптуру за ескізом;
- виготовляти як окремі елементи ляльки, так і повністю ляльку;
- відливати гіпсову форму;
- працювати з деревиною;
- працювати з пінополістиролом;
- заварювати клейстер;
- гуртувати левкасом;
- кроїти;
- шити;
- працювати з поролоном;
- працювати з залізом;
- ліпити пап'є-маше;
- виготовляти декорації;
- робити ескіз ляльки.

Очікувані результати (РН) за дисципліною:

Згідно з вимогами ОПП (ОНП) студенти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

ЗК03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК07. Здатність діяти творчо, ініціативно та наполегливо при вирішенні проблем, критично мислити, діяти у співпраці, планувати та керувати проєктами, які мають культурну, соціальну чи фінансову цінність.

СК01. Здатність генерувати задум та здійснювати розробку нової художньої ідеї та її втілення у творі перформативного мистецтва.

СК04. Здатність до професійного опанування змістових (інформаційного, виразно-образного) рівнів перформативного твору.

СК05. Здатність до публічної презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності.

СК06. Здатність до застосування специфіки мистецтва театру ляльок у творчій діяльності та оперування специфічною системою виразальних засобів у створенні та виробництві перформативного твору.

СК09. Здатність до актуального способу втілення художньої ідеї відповідно до сучасного контексту.

СК10. Здатність до переосмислення та синтезу ідей у творчо-виробничій сценічній діяльності.

СК13. Здатність створення просвітницьких проєктів з метою популяризації мистецтва театру ляльок в інформаційному просторі.

ПР02. Мати концептуальні наукові та практичні знання у сфері мистецтва театру ляльок, розуміти та використовувати його специфічні особливості.

ПР04. Здійснювати пошук необхідної інформації у професійній літературі, в мережі Інтернет та інших джерелах.

ПР05. Застосовувати сучасні цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення до розв'язання відповідних задач професійної діяльності у сфері перформативного мистецтва.

ПР07. Генерувати та концептуалізувати художню ідею та твір.

ПР08. Обирати, аналізувати та інтерпретувати художній твір для показу (демонстрації), самостійно обирати критерії для його оцінки.

ПР10. Обирати оптимальні художньо-виразальні та технічні засоби відтворення креативного задуму в процесі реалізації перформативного твору (проєкту).

ПР11. Розуміти мистецтво театру ляльок як художній та соціокультурний феномен, знати специфічні відмінності художньої мови театру ляльок та інших перформативних мистецтв.

ПР12. Організовувати, планувати та провадити театральну-педагогічну діяльність.

Тема 3 Особливості роботи з різними матеріалами				27									
Разом	60			60									
1 курс / 2 семестр:													
Тема 4. Особливості роботи з різними матеріалами.				60									
Разом	60			60									
УСЬОГО	120			120									

4. Програма навчальної дисципліни

1 курс I семестр

Тема 1. Знайомство з театальною лялькою (практична робота).

Основні поняття/ключові слова: театр ляльок, театральна лялька, вертеп, лялька-мотанка, вертепна лялька

Рекомендована література:

Основна: 1, 2, 3, 5

Принципи класифікації ляльок. Ляльки у сценічному просторі. Створення ляльки «мотанки». Вивчення літературних та відеоматеріалів матеріалів. Виконання об'ємної ляльки з підручних матеріалів: паперу, серветок, тканини, фольги, тощо. Основні етапи створення театальної ляльки. Матеріали та інструменти (знайомство з робочими матеріалами: тканини, клеї інше). Особливості виготовлення деталей робочої ляльки. Створення ляльки – вертепного персонажу. Принципи класифікації ляльок.

Ляльки у сценічному просторі.

Виконати об'ємну ляльку з підручних матеріалів: паперу, серветок, тканини, фольги, тощо.

Лялька «мотанка» – вивчення літературних та відеоматеріалів матеріалів.

Тема 2. Введення в предмет «Основи технології виготовлення театальної ляльки». Матеріали, інструменти (практична робота).

Основні поняття/ключові слова: ескіз, моделювання, анатомія ляльки, виготовлення театальної ляльки

Рекомендована література:

Основна: 2, 7, 9,10,20.

Виготовлення голови та патрону. Знайомство з матеріалами:

- Техніка безпеки.
- Основні етапи створення театральної ляльки.
- Документація для роботи над проектом: ескіз, креслення;
- Креслюнок;
- Матеріали та інструменти (знайомство з робочими матеріалами, інструментами)
- Анатомія робочої ляльки
- Особливості виготовлення деталей робочої ляльки.

Тема 3. Технічні особливості роботи з різними матеріалами.

(Пінопласт, поролон, пап'є-маше, повітряний пластилін, метал, деревина, тканина, нетрадиційні матеріали) (практична робота).

Основні поняття/ключові слова: лялька Бі-ба-бо, народний театр, лялька рукавичка, технологія виготовлення театральної ляльки, реквізит.

Рекомендована література:

Основна: 3, 6, 8, 9.

Пр. №1. Пінопласт.

Виготовлення голови та патрону на прикладі ляльки Бі-ба-бо

- Матеріали та інструменти;
- моделювання форми, скульптурний прийом голови;
- інструменти: ножиці, різак, ножевий папір, пензлі, флейци, поролонові «квачики» інші;
- патрон (шия);
- клеї, шпаклівка, ґрунт, фарби.

Самостійна робота:

Виготовлення реквізиту, аксесуару (бутафорії) для доповнення образу

(пінопласт, поролон, папір, картон, тканина, тощо...)

Пр.№ 2. Тканина

Виготовлення бутафорського реквізиту: квіти, рослини.

- Види тканин та їх використання відносно утилітарного призначення та інструменти;
- моделювання форми, крій, лекала;
- інструменти: ножиці, різак, швацькі інструменти та для буління;
- кріплення тростин, пристосувань для транспортування;
- клеї, офактурення, фарби.

Самостійна робота:

Чарівна (неіснуюча) квіточка

Пр.№ 3. Поролон

Виготовлення бутафорського реквізиту: фрукти, овочі.

- Знайомство з матеріалами та інструментами;
- моделювання форми, крій, лекала, скульптурний прийом;
- інструменти: ножиці, різак, шліфувальна машина, швацькі інструменти;
- кріплення тростин, пристосувань для транспортування;
- клеї, офактурення, фарби.

Самостійна робота:

Виноградне гроно.

Пр.№ 4. Пап'є-маше

Виготовлення бутафорського реквізиту: посуд

- Моделювання форми, скульптурний прийом (перекидна форма).
- Формовка гіпсом негативної форми;
- Створення об'єму пап'є-маше;
- Робота з новою формою: збірка, ошкурення, шпаклівка, ґрунтовка, декорування кольором.

Самостійна робота:

Розпис бутафорської таріли національним візерунком під лак.

1 курс II семестр

Тема 4. Особливості роботи з різними матеріалами (практична робота).

Основні поняття/ключові слова: маска, етнічна маска

Рекомендована література:

Основна: 2,10,20.

Виготовлення етнічної маски

- Знайомство з матеріалами та інструментами;
- моделювання форми, скульптурний прийом;
- декорування дрібними декоративними елементами;
- укріплення скульптурної форми;
- кріплення тростин, пристосувань для носіння;
- клеї, офактурення, фарби.

Самостійна робота:

Завершення маски декоративним оздобленням: намистини, китиці, пайєтки, хутро, кістки, тощо.

Пр.№ 6.Метал.

Виготовлення металевого елемента для костюма лицаря. Карбування.

- Матеріали для карбування та інструменти;
- моделювання форми;
- декорування дрібними декоративними елементами;
- кріплення тростин, пристосувань для носіння;

Самостійна робота:

Обробка зворотньої сторони прикраси.

Рекомендована література:

Основна: 6, 8, 9, 13, 15.

Пр.№ 7. Деревина

Виготовлення збірної дерев'яної конструкції. Вага.

- Матеріали та інструменти;
- Креслення;
- Виготовлення деталей;
- збірка конструкції;
- Доведення до «робочого стану»: підрізка, шліфування;
- кріплення ниток, пристосувань для носіння;

Самостійна робота:

Простіша лялька маріонетка підв'язана до ваги.

5. Методи навчання

Загальні методи навчання з дисципліни «Основи технології виготовлення театральної ляльки» - словесний (пояснення); наочний (ілюстрація, демонстрація); практичний (практична робота); репродуктивний, творчий частково-пошуковий.

6. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
1.Знайомство з театальною лялькою	Створення ляльки «мотанки». Нетрадиційні матеріали)	Демонстрація	10
2. Введення в предмет «Технологія виготовлення театральної ляльки». Матеріали, інструменти.	Виготовлення голови і патрона ляльки Бі-ба-бо. Пінопласт.	Демонстрація	10
<u>Тема 3.</u> Особливості роботи з різними матеріалами. Пінопласт, поролон, пап'є-маше, повітряний пластилін, тканина)	Бутафорські фрукти, овочі. Поролон. Бутафорські рослини. Тканина . Посуд. Пап'є-маше. Маска. Повітряний пластилін.	Демонстрація	10

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Виконано всі поставлені викладачем завдання із теоретичного дослідження, якісно проведено роботу із літературним матеріалом та джерелами, витримано послідовність викладеного матеріалу. Відмінне та методично вірне виконання практичних завдань, повне врахування попередніх рекомендацій викладача, демонстрація навичок і фіксація зауважень викладача у роботі над матеріалом.	8-10
Поставлені викладачем завдання із теоретичного дослідження виконано частково, матеріал викладено непослідовно, продемонстровано слабе розуміння термінології. Виконання практичних завдань на недостатньому рівні, слабе врахування рекомендацій викладача, проблеми у роботі із виконавцями, дотримується спрощеної техніки керування лялькою на рівні копіювання без самостійної уяви і фантазії.	4-7
Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно. Практичну і теоретичну роботу не виконано.	0-3

7. Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль 60 %

Критерії оцінювання при поточному контролі:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Студент вільно володіє узагальненими, систематизованими знаннями з теорії і демонструє практичний програмний матеріал. Має розвинуті особисті обдарування та інтелект, чітку громадянську позицію, може критично оцінювати позитивні і негативні сторони своїх досягнень. Показує високий рівень творчого та професійного виконання, демонструючи при цьому повну емоційну віддачу, образне бачення, розвинуту фантазію та уяву, вільне володіння темпоритмом. Здатен до самостійної підготовки, де постійно удосконалює свою майстерність.	53-60
Студент правильно, логічно відтворює навчальний матеріал минулого уроку, вміє вільно орієнтуватись та апелювати професійними поняттями та термінами. Володіє спеціальними навичками у техніці керування лялькою. При освоєнні нового навчального матеріалу, викладеного на уроці, сприймає його повністю, самостійно осмислює, здатний виконувати практичні завдання в запропонованих обставинах у світлі особистої уяви і фантазії. Виконує практичну роботу із незначними помилками і деякими зауваженнями.	43-52

Студент фрагментарно розуміє основний поточний навчальний матеріал, але не може самостійно розібрати, зробити висновки, робить поверхневий аналіз. Має прогалини в теоретичному курсі та практичних вміннях, дотримується спрощеної техніки керування лялькою на рівні копіювання без самостійної уяви і фантазії.	37-42
Студент виявляє відсутність або менше половини основних знань програмного матеріалу, може відтворити лише окремі фрагментарні знання, допускає принципові помилки. Не вміє викласти програмний матеріал. Працює безініціативно, не володіє професійною термінологією.	23-36
Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно.	0-22

Підсумковий (семестровий) контроль 40%

Орієнтовний перелік питань при підсумковому оцінюванні (для екзамену)

Критерії оцінювання при підсумковому контролі:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Студент вільно володіє узагальненими, систематизованими знаннями з теорії і демонструє практичний програмний матеріал. Показує високий рівень творчого та професійного виконання, демонструючи при цьому повну емоційну віддачу, образне бачення, розвинуту фантазію та уяву, вільне володіння темпоритмом.	37-40
Студент володіє спеціальними навичками у техніці керування лялькою. Демонструє практичну роботу із незначними помилками.	31-36
Студент фрагментарно демонструє основний поточний навчальний матеріал. Здатний до відтворення практичного матеріалу, дотримуючись спрощеної техніки керування лялькою.	25-30
Студент не володіє професійною термінологією, виявляє відсутність або менше половини основних знань програмного матеріалу. Практичні навички на рівні розпізнавання. Практичну роботу не завершено.	15-25
Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно.	0-14

8. Розподіл балів, які отримують студенти

1 курс / I-II семестри

За результатами поточного контролю та самостійна роботи											Сума балів
T.1	T.2	T.3	T.4								
25	25	25	25								100

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	Рівень компетентності
90 – 100	A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	Високий (творчий)
82 – 89	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	Достатній (конструктивно- варіативний)
74 – 81	C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	
64 – 73	D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	Середній (репродуктивний)
60 – 63	E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	
35 – 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	Низький (рецептивно- продуктивний)
0 – 34	F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	

9. Рекомендована література

1. Барба Е. Паперове каное. Львів: «Літопис», 2001 р. 288 с.
2. Бендацці Джаннальберто. Світова історія анімації. Книга перша. Київ. 2020 р. 384 с.
3. Березкін В.И. Мистецтво оформлення вистави. К.: Знання, 1986. 128 с.

4. Бучма О.Є. Сучасна планшетна лялька як трансформація старовинної ляльки бунраку: до проблеми професійно-творчого опанування / О. Є. Бучма // Мистецтвознавчі записки. 2014. Вип. 25. С. 215-222.
5. Василькова О. «Душа та тіло ляльки», К.: «Мистецтво», 2003. 201 с.
6. Виходцевський В. Технологія виготовлення театральної ляльки. Навчальний посібник. Київ-Львів. 2011. 160 с.
7. Денто гейдзюцу ко дза// т. 2. Кабукі. Бунраку. Токіо. 1955.
8. Кузькін І. Л. Як поставити виставу. «Юний технік» 1963.
9. Лисиця А. П. Тайни бутафора. 1991.
10. Маріонетка / Лекція Є. Огородній. My smart digital class. Ч. 1. 2023
11. Маріонетка / Лекція Є. Огородній. My smart digital class. Ч. 2. 2023
12. Маріонетка / Лекція Є. Огородній. My smart digital class. Ч. 3. 2023
13. Технічні розгортки виробів з листового матеріала. Висоцька Н. Н., Ієрусалимський А. М., Невельсон Р. А., Федоренко В. А.. Л.: Машинобудування, 1968.
14. Ширман Н. Т. Силует на екрані: навч. вид. Київ, 1989. 188 с.
15. Шнейдер Г. А. Основи художественної обробки метала. К.: Вища школа, 1988.

10. Інформаційні ресурси

16. Сайт: Invitation to BUNRAKU. History of Bunraku.
17. Сайт: Livejournal Як «Турок» весь світ дурачив.
18. Сайт: Miuki Mikado. Віртуальна Японія.
19. https://www.youtube.com/watch?v=crop8KCHM2E&list=PLx7A5KoZf2DmGJqpgpiaISva/_lJruljEB
20. https://www.youtube.com/watch?v=6mc89svI4Js&list=PLx7A5KoZf2DmGJqpgpiaISva/_lJruljEB&index=2
21. https://www.youtube.com/watch?v=WJDMF6WW7Eg&list=PLx7A5KoZf2DmGJqpgpiaISva/_lJruljEB&index=3